

Carmen van Cauwenbergh - Urban Mag, Dagkrant Het Theaterfestival:

Ik zou een recensie kunnen schrijven over *Eet smakelijk*, een nauwgezette analyse van wat er allemaal te zien was maar ik heb het gevoel dat ik iets persoonlijker moet reageren op wat ik gezien heb. Vandaar deze brief (misschien dat er ergens halfweg toch een analyse zal insluipen maar dat is dan beroepsmissvorming en ook het feit dat ik mijn ervaring moeilijk kan delen zonder enige vorm van analyse).

Het begon allemaal heel gezellig, we zaten met 20 rond een overheerlijk gedekte tafel en ook al kende ik niemand, ik voelde mij direct opgenomen in de huiselijke atmosfeer, een gevoel dat je wist te versterken door sommigen onder ons letterlijk als oom, broer, tante of nicht aan te spreken. We speelden het spel mee en luisterden ondertussen geamuseerd naar jouw levensverhaal dat tot hier toe vrij onschuldig leek te zijn (althoewel het verhuizen van Israël naar Nederland je toch met een paar vragen had opgezaagd, onder andere over jouw joodse identiteit). Bij ons waren die vragen nog niet echt doorgedrongen, de persoon naast mij was ijverig zijn kippenbout aan het ontleden en de vrouw rechtover mij maande haar vriend/jouw oom aan om nog wat van die zoete worteltjes te nemen want die zijn uiteindelijk toch zijn lievelingsgerecht.

Het familiefeest was geboren en dat moest gevierd, met een lied. Een lied over Israël, het enige land voor degenen die er wonen, en wij zingen mee, een beetje beschaamd maar toch overtuigd want zingen is leuk. Wisten wij veel dat er een zweem van nationalisme in schuilging, wij spreken geen Hebreeuws.

Ik denk trouwens dat jij die gemoedelijke sfeer ook moet hebben aangevoeld en het tijd vond om iets persoonlijker te worden. Je haalde enkele brieven boven, conversaties tussen jou en jouw moeder, problematisch maar heel ontroerend want heel jouw opgroeien zit erin vervat. En dan weet je met één zin die persoonlijke schuld en vragen open te breken naar een groter geheel waarvan ook wij deel uitmaken. Je deinst er dan ook niet voor terug om naar onze mening te vragen waardoor wij op onze beurt beginnen na te denken over onze eigen identiteit en geschiedenis (een moeilijke zaak als je bedenkt dat onze voeling hiermee al wat weggeëbd is)

Het moet niet evident zijn om een persoonlijk verhaal weg te geven aan het publiek en te zien wat zij ermee zullen doen want uiteindelijk kan deze voorstelling iedere avond een andere richting uitgaan, kan er iedere avond een andere invulling aan worden gegeven maar dat benadert misschien nog het best de complexiteit van de hele Joods-Palestijnse problematiek. Er is niet één mening of waarheid, wij weten zelfs niet voldoende over het geheel om met ons vingertje hoog in de lucht uitspraken te doen. Je had ervoor kunnen kiezen om dit verhaal op een drammerige, alwetende manier te brengen, je had ons om de oren kunnen slaan met politieke feiten en ons een schuldgevoel kunnen opdringen maar je houdt het simpelweg bij de vraag: wat denken jullie? Eenvoudig maar grootmoedig omdat die vraag in de eerste, en de enige plaats, peilt naar de mening van de ander, zonder daarbij de eigen mening als de enige, waardevolle waarheid te beschouwen. Efficiënt omdat het de enige manier is om de ander op een liefdevolle manier aan het denken te zetten. Iets wat ik alleen maar kan bewonderen en waarvoor ik de verantwoordelijkheid wil opnemen om dat effectief te doen.

Gezien de emotionele reacties van gisterenavond, ben ik er ook van overtuigd dat ik niet de enige ben...